

EGY-KÉT SZÓ A TÉL ELŐTT

IRTA: HORDÓSY IVÁN

Amilyen nagy áldás és öröm egyrészt az a mostani gyönyörű őszi időjárás, másrészt ugyanannyi bajt is hoz magával. Mert nagy dolog az a farmernek, hogy a cséplést ilyen idejében befejezhesse, hogy az utak szárazok, jók a gabonahordáshoz, de épen olyan nagy baj ez a szegény bevándorló legénynek, akinek most már kitélt az esztendeje és kis bőrszűkületét nyaka köré kerítheti s nekilindulhat a nagy Kanadába — új munka után nézni. Az pedig nincs — vagy nem igen van. Az erdei munka java majd csak akkor kezdődik, amikor a kemény fagy beáll, a városokban sehol nem lehet elhelyezkedni — a leghelyesebb tehát még az, ha — akinek biztos más munkája nincs — a farmon marad — akármilyen kis fizetéssel is, mert legalább lakásra, élelemre és a drága utazásra nem költ s a nyáron keserves munkával megkeresett kis pénze a zsebében marad.

De hát tulajdonképpen nem is erről akartunk beszélni, a mi kis magyar közéletünk „magasabb politikája” járt az eszünkben, és amikor megindult a toll a kezünkben, akkor vettük észre, hogy nem lehet közéleti kérdésekről anélkül írni, hogy az ember a falat kenyér, a ruházódás és egyéb elemi életszükségletek kérdését ne érintse. Mert — akárhogyan is alakul a mi szervezkedésünk — csak annak a szervezkedésnek lesz létjogosultsága és jövője, amely — magából a kanadai magyar népből, annak vágyaiból, szükségleteiből és akaratából táplálkozik — és ereketek a kérdéseknek megbeszélését is az teszi nehezzé épen most, hogy az „öreg” nagyrésze a farmon, meg a gabonaszállítással van elfoglalva — a „fiatalok” pedig meglehetősen bizonytalanul nézegetnek, vándorolhatnak a szélsőzsa különböző irányba. Mifután azonban az élet halad a maga útján, nekünk sem lehet megállnunk és ebben a pillanatban, főleg azokra három közös feladatunk megbeszélése, akik még aránylag a legstabilabban állnak a helyükön s akik még legjobban tudnak időt szakítani ezeknek a kérdéseknek letárgyalására.

Legutóbb arról volt szó, hogy a Kanadai Magyar Szövetség ügyét olyan kezekbe adjuk, amelyekben a magyarság nagytöbbsége megbizik. Többhelyről mondták és írták, hogy voltaképpen kár ezzel az ügygel olyan sokat foglalkoznunk, mert Szövetséget a magyarság — az országon kívül még nem tudott alkotni s ami másutt nem sikerült, itt sem fog sikerrel járni.

Mindenekelőtt megállapítjuk, hogy a magyarságnak fontos és tekintélyes politikai és emberbaráti szervezetei vannak a jelenlegi megszállott magyar területeken, az Egyesült Államokban és Délamerikában, de ha ilyenek nem is lennének, sem látjuk be, hogy amire mások nem voltak képesek, mi miért ne tudnánk megcsinálni.

A Kanadai Magyar Szövetség gondolatát elpusztítani nem lehet. Voltak és vannak, akik azt a nézetet vallották, hogy a Szövetség életképtelen és leghelyesebb azt sorsára, a lassu kipusztulásra hagyjuk. Ezt is meg lehetett volna tenni, de — higyük el, hogy ha maga a Szövetség, „ki is mulott” volna, a gondolat, az általános szervezkedésre való egyetemes akarat továbbélte volna a magyarság között — mert az egyesülésként, a közös magyar munkának vágya ott minden becsületet kanadai magyar lelkében. Hogy ez így van, annak bizonyosságát elsősorban vessen számot ki-ki önmagával — kérdezze meg pajtásait, szomszédjait és meg fogja látni, hogy valóságos irtnak.

Ennek a vágynak folytán a magyarság általános szervezkedése Kanada területén előbb-utóbb, több vagy kevesebb sikerrel feltétlenül bekövetkezik. Mifután ez így van, a koncepciókat mindazoknak le kell vonniok, akik az itteni magyarság jövődjéért a felelősséget magukban érzik és teljességgel lehetetlen, hogy ettől a közös vágytól, mozgalomtól — saját érdekében továbbra is — távolmaradjanak.

Mert ha a hivatott vezetők jelenlegi passzivitása folytán a magyarság egyetemes vezetését — ha csak formailag is — nem hivatottak veszik a kezükbe — ezért a felelősség azokra fog hárulni, akik a szervezkedéstől távolmaradták magukat és így alkalmat adtak másoknak, hogy sorsunk intézését a kezük vegyék.

Tessék megnézni, mi történik Keletkanadában. A new-yorki bolshevikiek a Kanadai Magyar Népszava zászlaja alatt napról-napra erősebbé építik ki szervezetüket, amelynek cégerővel nem átalották a „Szövetség” nevét sem elorozni.

Ha tehát mi magunk nem vesszük a fáradságot ahhoz, hogy saját portánkon rendet teremtsünk — majd lassankint „rendet fog teremteni” más — de abban aztán nem lesz köszönet.

Mert szerintünk — teljesen helytelen elgondolás és politika az, hogy „hába teszi ide a lábát valaki, aki nem közénk való, azt nem tűrjük meg és főleg nem fogjuk támogatni.”

Hogy ez a felfogás nem áll meg, arra elég lenne néhány szomorú esetet felemlíteni, amely már a multban megtörtént és amely a magyarságnak eddig is súlyos károkat okozott. És — ne feledjük el — éppen a mi speciális kanadai magyar helyzetünk és elszórtaságunk ad kitűnő alkalmat arra, hogy közénk nem valóik és nem kívánatos elemek híveket tudjanak maguknak szerezni. Nincs az az ügy, különösen ha „prófétája” jó beszélőtelenséggel van megáldva, — amely köré ne sereglegne bizonyos számú magyarság és ha mi magunk nem fogjuk megalkotni és támogatni a saját Szövetségünket, úgy majd egy szép napon kiköltözik magától „vezérünknek” valaki más, mint ahogy az már Keletkanadában megtörtént. És ez a vezér — ha csak öt live is lesz — helyettünk, értettünk és nevünkben fog „nyilatkozni” akár tetszeni fog nekünk — akár nem és hogy kárt fog okozni — kicsit — vagy nagyot — azt is biztosra vehetjük.

De van a kérdésnek más oldala is. Vannak Kanadában és Amerikában nemzetiségek, melyeket a magyar szeret lenézni, alacsonyabb kulturájúnak tekinteni és azt látjuk, hogy ezek a nemzetiségek kitűnően vannak megszervezve — állítólagos „alacsonyabb rendűségük” ellenére is és szervezeteik révén nemcsak itteni fajtestvéreik tekintélyét növelték, de szülőhazájuknak is hatalmas és jelentős szolgálatakat tettek. Mindezeket valamennyien tudjuk és ha ezekre a körülményekre most újból ilyen részletesen kitérünk, az azért történik, hogy felkérjük a

magyarság komoly, számottevő vezető elemeit, hogy sorsunk intézését vegyék a kezükbe, még akkor is, ha az számukra munkát, sőt esetleg felfogásbéli és kisebb anyagi áldozatot is fog követelni. Egységes közvéleményt csak akkor sikerül teremtenünk, ha felfogásainkat vallási, politikai és egyéb tekintetben egymáshoz próbáljuk idomítani — anélkül, hogy saját meggyőződésünket feladnánk és valamennyien azon a területen próbálnánk találkozni és egymásnak a közös munkára kezét nyuj-

tani, ahol ez a közös munka nemcsak lehetséges, de valamennyiünk és az általános magyar ügy szempontjából elengedhetlenül szükséges is.

Hogy pedig azért az ideálért minden igaz magyar szíven fog áldozni — akármilyen társadalmi állásban legyen is — az nekünk szent meggyőződésünk, amely erőt, bizalmat és kitartást ad nekünk, Kanada magyarságának egységes platformra való megszervezésére irányuló munkánkban és küzdelmünkben.

AMERIKA KÜLÜGYI BIZOTTSÁGÁNAK ELNÖKE UJBÓL HANGOZTATJA TRIANON MEGVÁLTOZTATÁSÁNAK SZÜKSÉGESSÉGÉT

„MAGYARORSZÁGNAK SZÜKSÉGE VAN AZ AMERIKAI MAGYARSÁG TÁMOGATÁSÁRA” — MONDJA HOOVER —
A TRIANONI SZERZŐDÉS NEM MARADHAT FENNI!

WASHINGTON, november 9.

A Kanadai Magyar Ujság olvasói emlékeznek arra, hogy az amerikai szenátus külügyi bizottsága nemrégiben bekérte Rothermer lordtól Magyarország megcsönkítésére és a Trianoni béke revíziójára irányuló programnak egész anyagát. Az egyik nagy amerikai magyar napilap munkatársa a héten felkereste Borah szenátort, az Egyesült Államok külügyi bizottságának elnökét, aki már régebben a letíport magyar ügy mellé állott. Borah szenátor újabb nyilatkozatában ismét megerősítette a magyarságnak azt a reményét, hogy a hatalmas Amerika előbb-utóbb szintén Magyarország mellé fog állani a trianoni „béke” szerződés revíziójáért folytatott küzdelmében.

Borah szenátor ezuttal az alábbi nagyfontosságú nyilatkozatot tette:

— A magyarságot, főleg az amerikai magyarságot keresztül is ismerem és az amerikai magyarságot egyszerű, munkás, törvénytisztelő népek ismerem meg, amely valóban segédkezett az Egyesült Államok felépítésében. A magyarság tíz éves küzdelméről tudomásom van és tudom, hogy az amerikai magyarság ebben a küzdelemben segítségére van szülőhazájának. Véleményem szerint, amikor a magyar születésű amerikai állampolgárok szülőhazájukat támogatják, hogy a trianoni béke sérelmeiért orvosoltat nyerjen, semmilyen tapintatlanságot (over act) nem követnek el az E-

gyesült Államokkal szemben. Sőt. Ezt gyönyörű gesztusnak tartom.

— Az Egyesült Államok nem ratifikálta a trianoni szerződést. Ön kérde, hogy véleményem szerint valóban a szerződés feltételei miatt nem ratifikálta a trianoni szerződést. Annyit mondhatok: Hiszem, (I am satisfied to know) hogy az Egyesült Államok valóban a szerződés feltételei miatt nem ratifikálta a trianoni szerződést.

— Amit egy év előtt mondtam, azt ma is fenntartom. Határozottan hiszem, hogy a trianoni szerződés mai formájában nem maradhat fenn és azt előbb-utóbb meg kell változtatni.

— És milyen módon lehetne ezt elérni?
— Ez nem világos előttem (I am not clear) és nem tudnám megmondani, milyen uton-módon lehetne a legjobb eredményt elérni. Ez a kérdés beható tanulmányozást igényel.

— Magyarországról és a trianoni szerződésről sok adatot, iratot van összegyűjtve. Az elnökválasztási harc sajnos minden időmet lefoglalta és így nem volt időm behatóan tanulmányozni őket. De ezt mindenesetre meg fogom tenni és akkor választ adok kérdésére.

— Szenátor, tudtommal Ön megkérte Magyarországot nagy barátját, Lord Rothermeret, a London Daily Mail kiadóját, hogy küldje el Önnek minden a trianoni szerződésre vonatkozó beszédét és irását. Nem azt jelentem, hogy Ön nagy érdeklődés-

sel viseltetik Magyarországot és problémáit iránt?

— De igen. Ezelőtt és folytatólagosan ma is (I have had and continued to have) élénk érdeklődéssel viseltetem Magyarországot és problémáit, különösen a trianoni szerződés problémáit iránt.

MIT JÓSOLT TISZA ISTVÁN A HORVÁTOKNAK?

Babic-Baljski, hírneves horvát író egy zágrábi irodalmi folyóiratban cikket írt gróf Tisza Istvánról. A folyóiratot a cikk miatt elkobozták és ezt az intézkedést a zágrábi törvényszék helybenhagyta. Babic-Baljski felütést keltő cikkében elmondta, hogy amikor Tisza 1917-ben IV. Károly király megbízásából Horvátországban és Bosznia-Hercegovinában járt, az ő nagybátyja kalauzolta a magyar miniszterelnököt. A cikkíró maga is beszélt vele és szóbakerült köztük az az eshetőség, hogy veszített háború esetén Horvátország sorsa a szerb királyságba való beolvasás lenne. Tisza István erre a következőket jelentette ki a cikk írójának:

— Önök a régi szabad horvát urak utódai, hogyan tudnák életüket az 500 éves rabszolga utódaihoz hozzáláncolni? Ezeket a rabság házugokká és alattomosakká tette és veszített rablókka változtatta.

Babic-Baljski — mint írja — szintén aggodalmát fejezte ki Tisza szának arra az esetre, ha Horvátországot a veszített háború révén az oszterbiai királyságba

— Mit várhat Magyarország Amerikától a trianoni szerződés ügyében?

— Amerika igenis rokonszenvez Magyarországgal, hogy jogait visszaszerezze (getting her rights).

kebeleznek. A zágrábi Jutarni List támadja a törvényszék intézkedését, viszont a belgrádi Pravda helyesli, azzal az indoklással, hogy most már irodalmi téren is igyekeznek aláinni a jugoszláv királyság nyugalmát.

Winter főkonzul megnősült

Amerikai lapokban olvassuk annak híreit, hogy Dr. Winter Károly montreali főkonzul, a long islandi Bay Shoreon oltárhoz vezette Louise Adams Ceballos urleányt.

Dr Winter főkonzul esküvőjéhez őszintén gratulálunk.

Küldje be az 50 centet a Kanadai Magyar Ujság Képes Nagy Napátára

Két előfizetőnk ingyen utazik a szülőhazába!

CSIKSOMLYÓI

LEGENDA

IRTA KISS MENYHÉRT

Nálunk alig van nagyobb esemény a csiksomlyói búcsúnál. Nem esoda, ha hónapokon át folyik a rávaló készülődés. Erdőn, mezőn, fonóban, meg a szőlőszőlőben vasárnap délután hol festői csoportokban vegyülnek el férfiak, asszonyok, öregek, fiatalok. Kik mennek, mikor lesz az indulás, a találgatások azokról a titokzatos eseményekről, melyeknek csirát a jóvő köde takarja be lágyan: Székvő ember nem szivesen két utra, hát még akkora utra, mely két álló hétébe kerül s az az istenes, nagyszerű dolog, hogy nem kocsin, szekéren, lóháton történik, hanem gyalog, az apostolok lován.

... Hanem az idén is, mint mindig, egy kis bosszúságot kevert a készülődők repeső örömeibe ifjú Nagypál Ferenc, községi bíró. Lesajnáló nevetéssel mondta a legényeknek:

— Sohasem érem meg legények, hogy a hegyi körmenetben a szentség után a mi meggyénk népe haladjon. A mi keresztünk a legeslegutolsó a sorban.

A legények rozsmaringos kalapban, ráncoszáru csizmában, zsinóros piros labjában, koszorúba állva, szemelítve, csöndes megadással álltak a cinterem

szélén. Egyik-másiknak megvilant a fekete szemé, de meggondolta a dolgot és nagyot nyelt. A deszkakerítés mellől mégis megszólalt valaki csendesen, alázatosan, bocsánatkérően.

— Még nem próbáltuk meg a harcot a háromszékkel. Az idén megpróbáljuk, hogy legyen Marosszéknak is becsülete...

A legénytársak figyelmesek lettek a bátor beszélőre. Nini, hi szén az Berecz Ábel, az árvagyerek, aki ölkömményi kora óta városokon szolgált, rongyosan, hitványul s mégis be szép szál ember kerekedett ki belőle. Ábel pedig zavartan, illetődött állt s az újjal egy alfafavirág halkvány szirmai tpepdésték, melyet ép az előbb nyújtottak neki keresztül a templomkerítésen.

Abban a pillanatban a törönyban összecsendültek a harangok s a népek indulni kezdtek. Ifjú Nagypál Ferenc megvereggette az Ábel vállát:

— Az apád is ember volt a javából. Boszniaiban együtt verkedtünk a hazáért. Te a fia vagy...

A beszéd falun olyan, mint a pityang kősa levele. Libben egy kis szellőcske s huss, huss szerteröppen a zsupos, cserepes gránicos házak között. A beszédmagból riug fakad, majd fészli virágok pattan, ha a hirtívők melegséggel simogatják. A rossz emberek szájában mérgező csalmatakká durvul, szűrt bánt s szomorúság indul útra azzal, kinek útjába hintik.

De a Berecz Ábel ígérete boldog büszkeséggel varázsolta el a Nyáradmentieket. Amiről soha még álmodni sem merészeltek, édes valóságként dereng. A gyönyörű, fenyőkoszorus kúphegy oldalán lassu méltósággal hullámlzik a rengeteg tömeg.

Tíz vármegyéből összesereglenek. És tíz vármegye dicsőségért viaskodók búcsumenetében valahára legeslegelejeén leng a marosszéki szent zászló... Ahol még sohse lengett! Ha isteni sagedelem támogatja a nyáradmenti nyurga legényeket.

Alig-alig várták az indulást. Pünkösdi vasárnapja előtt épen egy héttel kell megindulni a mikházi keresztaljnak. S amíg végig lépkednek az apró, szentföldi falucskákon, nő, dagad az éneklő bucsussereg. A végén hatalmas táborra válik. Cseng a csengetyű ezüstösen, tisztán, messzire elkiabálón, peregnék a dobok, lengnek, lengedeznek a zászlók, illatos tavaszi virágfüzerek úsznak, libegnek utánuk, mint megvilanó angyalkarok. A piros selyemszalagok nyugtalan kodnak a rengő levegőben. S a fehérfejú sziklák alázatosan dobálják át egymásnak ölébe a főbűgő, viharzó, édesbus dallamokat.

Szembejövő szekerek, kocskik megállnak, kitérnek. Urak és parasztok kalapleemelve hódolnak ennek a tüzes, daloló seregnek, mely átszellemülten, boldogan, minden földi fáradságot, bajt feledve, napsütésben, szakadó zá-

porban, biboros hajnalon és árnyas alkonyaton, megy, meg a csiksomlyói csodatévő Mária elé...

A korondi nagy hegy alatt plihenőt, hosszú phenőt tartanak. Terebélyes cserfák hús árnyékukat kínálgatták, Korond patlak friss csobogással csalogatta a tilkkadakat. Ezer virágos, himes rét puha szőnyegnél kívánatosabban vonta magához a bágyadtakat.

Berecz Ábel is ledült egy bokor tövébe, haza gondolt fölnevelő öreg anyjára, aki sirva csókolta meg a határszélén. Ekkor baloldalról, észrevétlenül hozzálépett Györgyjakab Márka és szóltott hozzá szeretettel:

— A feje nagyon izzadt, keljen föl az árnyékból Ábel.

— Köszönöm a gondosságodat, Márka. Meg is cselekszem, ha te kívánod. Mert te csak jót kívánhatsz.

A fiatal leány hosszas csead után azt kérdezte:

— Most már nem megy ugye többé vissza városba? Nevelőanyja, Agneséném mindig siratja magát. Alig győzöm vigasztalni. Agnesén nagyon szeretl magát...

Itt karmaszinvörös lett, elhallgatott. A legény pedig fölállt s hosszán, mosolygott a Márka hajnalos arcára.

— Szépen gyűjtöttem a szolgálatból, de szeretném megvenni a kőhéri berket is. Már csak pár forint kell. Aztán... az is-